



UDK 226.4.07  
232.3  
231.74

**Stručni članak**

**ADALBERT REBIĆ**

**KRIST - OBJAVITELJ  
BOŽJEG MILOSRĐA U  
LUKINU EVANĐELJU**

## Sažetak

*Polazeći od konstatacije, da svaki pojedini evanđelist govori o Kristu na svoj specifičan način, autor iznosi činjenicu da je Lukin Krist prvenstveno objavitelj Božjeg milosrđa. Potkrepu toj tvrdnji autor vidi i u činjenici da Luka u svom Evanđelju donosi prispodobe koje drugi evanđelisti ne poznaju (o izgubljenoj i nađenoj ovci, o izgubljenoj i nađenoj drahmi, o milosrdnom ocu, o milosrdnom Samarijancu), a upravo one otkrivaju ljudsko, humano lice Krista, utjelovljene dobrote Božje. Uostalom kao i mnoga njegova djela učinjena onima koje je sretao na svom putu. Spomenimo samo neka: poziv Levija, nastupna besjeda, uskrisenje sina udovice iz Naina, grešnica na farizejevoj gozbi, ozdravljenje zgrbljene žene u subotu, farizej i carinik, Isus i djeca, dobri razbojnik...*

*Autor se ovom tematikom bavi kako bi, s jedne strane, istakao činjenicu da je Prva Crkva shvatila poruku o potrebi milosrđa i nježnosti jednih prema drugima, a s druge podvukao potrebu da u ovim za nas u tom smislu itekako zahtjevnim vremenima ne zaboravimo da smo mi kršćani pozvani biti nasljedovateljima Isusa Krista. Stoga autor i završava svoj članak, upotrebljavajući riječi 1 Pt, pozivom: "Napokon, budite svi jednodušni, puni suosjećanja i bratske ljubavi, milosrdni i ponizni!"*

Svaki evanđelist govori o Kristu na svoj način. Luka govori o Kristu kao o objavitelju Božjega milosrđa: Krist je objavitelj Boga kao milosrdnoga Oca. U Kristu je utjelovljeno Božje milosrđe, kroz njegove riječi i njegova djela objavljuje se Božja dobrota, ljubav i milosrđe. Ono što je istaknuo evanđelist Ivan - "Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Prvorodenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni!" (Iv 3,16) - središnja je tema Lukina Evanđelja. Luka je dobro shvatio poruku apostola Pavla, svoga učitelja: "Pojavila se, doista, ljubav Božja, spasiteljica svih ljudi; odgojila nas da se odrekemo bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živimo u sadašnjem svijetu, iščekujući blaženu nadu i pojavak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista. On sebe dade za nas, da nas otkupi od svakoga bezakonja i očisti sebi narod izabrani koji revnuje oko dobrih djela. To govori, zapovijedaj, karaj sa svom vlašću!" (Tit 2,11-15). U Isusu se pojavila ljubav Božja! U njemu se ostvarila "epifanija" Božje dobrote i ljubavi! U njemu je ljubav Božja postala opipljiva! Luka, jedini, opjevava Krista "po kojemu nas je pohodilo Mlado sunce s visina" (Lk 1,78-79).

Luka u svome Evanđelju donosi prispodobe koje drugi evanđelisti ne poznaju. Upravo te prispodobe otkrivaju ljudsko, humano lice Krista, utjelovljene dobrote Božje.

## SVRHA LUKINA EVANĐELJA

Luka je već u *Uvodu* svojega Evanđelja iznio cilj radi kojega je Evanđelje napisao: "Kad već mnogi poduzeše sastaviti izvješće o događajima, koji se ispuniše među nama - kako nam to predadoše oni koji od početka bijahu očevici i sluge Riječi - pošto sam sve, od početka, pomno ispitao, naumih i ja tebi, vrli Teofile, sve po redu napisati, da se tako osvjedočiš o pouzdanosti svega u čemu si poučen!" (Lk 1,1-4).

Luka je liječnik, izobražen čovjek, proizišao iz grčkoga kulturnog svijeta... Htio je vjernicima svojega vremena i kulturnog okruženja ponuditi solidnu sliku Krista, utjelovljene Riječi Božje. Tako su u njegovo vrijeme postupali oni koji su opisivali povijest poznatih osoba.

Kao izvore Luka je imao pred sobom već postojeća evanđelja (npr. Markovo, ali i pred-Mateja na aramejskom jeziku), liturgijske tekstove, govore Isusovih apostola i učenika, Pavlove poslanice i drugo.

Luka je bio čovjek Crkve. To je osobito dokazao u Djelima apostolskim. "Vrli prijatelj Božji" kojemu Luka posvećuje svoje Evanđelje baštinik je ustanove koju je sam Gospodin ustanovio. Luka je u tom pogledu začuđujuće suvremen: prema njemu, Crkvu je pripremio Isus, oživio ju je njegov Duh, a učenici su u njoj poslužitelji sviju (Lk 22,26). Luka je Crkvu osjećao kao živu i djelotvornu stvarnost svojeg vremena. To dokazuju mnogi katehetski i liturgijski obrasci koje on u svom djelu upotrebljava. Mnogi tumači Lukina Evanđelja misle da je prispodoba o slugama koji iščekuju aluzija na crkvenu zajednicu koju je opisao u Djelima apostolskim. Spominjući jedini od evanđelista da se Isus molio dok ga je Ivan krstio, mislio je pritom na kršćane kako i oni moraju moliti za vrijeme svojeg krštenja. Zamjenjujući u opisu povorke s Isusom na dan Cvjetnice naslov "Sin Davidov" s "kralj" (Lk 19,28-40), mislio je na poklike u grčkoj crkvi. Opisujući susret dvojice učenika u Emausu s nepoznatim putnikom, mislio je na kršćansku euharistiju (Lk 24).

## MILOSRĐE BOŽJE

Već su biblijski pisci Staroga zavjeta opisivali milosrđe Božje. Bog je milosrdan i ljubezan kao što je milosrdna majka prema svojoj djeci. Izraz "milosrđe" u hebrejskom jeziku (*reham*) povezan je sa ženinom utrobom. S obzirom na milosrđe i ljubav biblijski pisci Boga uspoređuju sa ženom i majkom. Često ovaj izraz stavljaju u paralelan odnos s temeljnim starozavjetnim izrazom *hesed*.

Jahvinu ljubav u Starome zavjetu najizražajnije je opisao prorok Hošeja (8. stoljeće). Da bi Izraelcima protumačio veličinu njihove krivnje, upotrebljava jezik ljubavi, i to prevarene ljubavi. Jahve se prema Izraelu ponašao kao vjerni i zaljubljeni zaručnik, a Izrael kao nevjerna zaručnica i supruga koja je iznevjerila i napustila svojega zaručnika i supruga. Ali Bog Jahve nadvladava svoju srdžbu: njegovo je srce veće nego ljudska slabost. On opet i opet

pokušava dirnuti i obratiti srce Izraelovo (Hoš 2,21).

U tom smislu značajan je tekst Hoš 11,1-9) i zaključni redak Hoš 14,2-4).

Takvo Božje ponašanje ljubavi i milosrđa isticat će i mnogi proroci: *Izaija* (30,18), *Jeremija* (16,2-5; 13,14; 6,23; 12,14-15; 30,18-22; 31,20; 42,9-12; 49,8-15.22-23; 52,31-34; 54,6-10), *Tužaljke* (3,19-20.22-33).

Po povratku iz izgnanstva tu temu ponavljaju Treći-Izaija (Iz 60,1-4.16; 63,7-64-11); Zaharija (1,12; 14-17); Nehemija (1,3-4; 1,11; 9,17-19.22-31.36), Psalmist (Ps 25,6-7; 40,12; 6,3-9; 51,3; 69,17; 103,8-13; 77,10-11; 78,34-38.39; 116,5; 145,8-15...), starozavjetni mudraci (Sir 2,7-18; 5,5-7; 18,11-14; 36,1-12; Mudr 11,23-12,19) i Makabejci (1 Mak 3,42-44; 2 Mak 7,5-6.27-29).

Luka je dobro poznao Stari zavjet. Uostalom, on je u svom Evanđelju sabrao bisere Staroga zavjeta (u himnima Magnificat, *Bedneditus*, *Nunc dimittis* i u mnogim prispodobama koje imaju sz. pozadinu).

Luka je od prve stranice svojeg Evanđelja mesijansko djelo Isusa iz Nazareta stavio pod znak Božje ljubavi i milosrđa. Svećenik Zaharija u svom himnu "*Benedictus*" upotrebljava jedan vrlo izražajan obrazac. Pošto je blagoslovio Boga radi posjeta koji je upriličio svome narodu u osobi Mesije, nakon što je podsjetio da taj posjet treba staviti u veliku perspektivu Abrahama saveza koji oprašta grijeha i podjeljuje otkupljenje, Zaharija naviješta da će taj predivni Božji zahvat biti dar "premilosrdnoga srca Boga našega po kojem će nas pohoditi Mlado sunce s visine" (Lk 1,78). Možemo li bolje označiti da je dolazak Mesije potpuno na liniji čudesne nježnosti i predivnog milosrđa Božjega, naviještenog već u SZ.

Luka je (kao uostalom i sav NZ) u tom pogledu donio značajnu novinu: nekoć bijaše ljubav Božja, njegova blagonaklonost, milosrđe namijenjeno samo Izraelu (SZ i Kumran), a sada se širi prema svim narodima!

U tom je okviru vrlo značajan Pavlov tekst Rimljanima (Rim 14-25; Rim 11,32-34).

## MILOSRDNI ISUS

Evandjelja, a osobito sinoptici, otkrivaju nam Isusa iz Nazareta kao otajstvo milosrdnoga Boga, kao objavitelja ljubeznoga Oca. Isus pokazuje prema siromašnima i slabima izvanrednu ljubav kakvu je Bog pokazivao u Starome zavjetu prema Izraelu. Evanđelisti upotrebljavaju u prisposodobama u kojima je otajstveno ponazočen sâm Krist grčki glagol *splaghnizesthai* koji odgovara hebr. *raham* a znači sažaliti se nad nekim, biti potresen sve do utrobe. Već u najstarijem Evanđelju, u Markovu Evanđelju, ističe se odmah na početku, prilikom prvog čuda, kako je Isus kod prvog susreta s gubavcem, bio "ganut" (Mk 1,40-42) ili, malo dalje, prilikom susreta s masom svijeta "Isusu se sažali" (Mk 6,34) kad vidje silan svijet jer bijahu kao ovce bez pastira (slično Mt 9,36-38). Povod čudesnom umnažanju kruha bijaše upravo Isusovo "sažaljenje" (Mk 8,1-2; Mt 15,32): "Žao mi je naroda!"

Mogli bismo nabrojiti mnogo sličnih slučajeva kada je Isus, prema evanđeljima, bio "ganut", "sažalio se" i slično nad narodom, a osobito nad onima koji su trpjeli. Isus je uvijek, sučeljen s fizičkom ili moralnom bijednom, bio "duboko dirnut". Matej je to sažeo u jedan obrazac: "Kad on iziđe, vidje silan svijet, sažali mu se nad njim te izliječi njegove bolesnike!" (Mt 14,14)

Od svih evanđelista Isusa je kao objavitelja Božjeg milosrđa najbolje opisao Luka. U čudu nad mrtvim mladićem iz Naina Luka je to istaknuo na sljedeći način: "Kad je (udovicu) Gospodin ugleda, sažali se nad njom i reče: "Ne plači!" (Lk 7,12-15). Sin čovječji se poistovjećuje s osobama koje su pogođene boli. On suosjeća. On je kao jedan od nas: preuzeo je ljudsku sudbinu u potpunosti! "U svemu je postao nama sličan osim u grijehu!" (Fil 2,7; Hebr 2,17)

Isus je u isti tren i službenik Božjeg milosrđa i uzor ljudskog sažaljevanja. Kršćanin čiji život proizlazi iz Božjeg nježnosti mora isto tako postati izvorište nježnosti i milosrđa za svoju subraću.

Luka sažima Isusov govor na gori u sljedeće riječi: "Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan!" (Lk 6,36)

## LUKINE PRISPODOBE

U nekim prisposodobama, koje su posebnost Lukina Evanđelja, Luka je na poseban način opisao Božje milosrđe. Isus je u tim prisposodobama sebe prikazao kao uzor milosrdna čovjeka, čovjeka koji zna praštati, suosjećati, ljubiti, uspostaviti suživot...

Na najočitiji način Isus je to pokazao tako što je išao i ka grešnicima, s njima se družio, kod njih blagovao... Tu je pokazao do koje razine se spušta ljubav Božja, utjelovljena u njemu, Sinu Božjemu. On ide k najsiromašnjima od najsiromašnijih, k najbjeđnijima od najbjeđnijih. Da bi Isus to pokazao i dokazao, prilazi k trima kategorijama ljudi, koje su u njegovo vrijeme javno prezirali, osobito farizeji i pismoznanci: carinicima, grešnicima, poganima i ženama lošeg glasa. Takav Isusov pristup izazvao je mnoge kritike u "pravednih":

*"Okupljahu se oko njega svi carinici i grešnici da ga slušaju. Stoga farizeji i pismoznanci mrmljahu: 'Ovaj prima grešnike i blaguje s njima!'"* (Lk 15,1-2)

Ustvari, pobožni se Izraelac po uputama Staroga zavjeta ne družu s grešnicima; jesti s grešnicima nije pristajalo pravednima! "Čovjeka oholih očiju i srca naduta ja ne podnosim!" (Ps 101,5) prema prijevodu LXX glasi. "... s njime ne jedem". U rabinjskoj tradiciji "Šest je stvari koje su za mudra učenika neprikladne: jesti s čovjekom zemlje (*'am-ha-'arec*) to jest priprostim čovjekom, tjelesno se onečistiti s čovjekom koji ne slijedi Zakon Gospodnji..." (Bonsirven, *Textes Rabbiniques*, n<sup>o</sup> 435). U tom smislu je postupao i Pavao, kad je napisao Korinćanima: "Napisah vam zapravo da se ne miješate s nazovibratom koji je bio bludnik, ili lakomac, ili idolopoklonik, ili pogrđivač, ili pijanica, ili razbojnik. S takvim ni za stol!" (1 Kor 5,11)

Dakle, nikakvo čudo što je Isus svojim ponašanjem izazvao svoje bližnje, farizeje i pismoznance, koji su bili Zakonu vjerni do u sitnice.

Da bi se Isus obranio, farizejima i pismoznancima pripovijeda u parabolama i tumači im na taj način stav Božji prema ljudima, osobito prema grešnicima i prema

prezrenima. Uostalom Božji stav prema grešnicima i prema prezrenima bio je objavljen već davno prije Isusa, u Starome zavjetu. Međutim, pismoznanci i farizeji nisu uzimali u obzir sva mjesta Staroga zavjeta. Neke su im stvarnosti iz SZ ipak ostajale nepoznatima, i tuđima, i neobičnima. Zato im Isus prijete:

*“Jao vama, pismoznanci i farizeji! Licemjeri! Namirujete deseticu od metvice i kopra i kima, a propuštate najvažnije u Zakonu: pravednost (cedaka), milosrđe (hesed) i vjernost (emet). Ovo je trebalo činiti, a ono ne propuštati!”* (Mt 23,23)

Kad je Isus bio na “velikoj gozbi” u kući carinika Levija, a farizeji i pismoznanci mrmljali: “Zašto s carinicima i grešnicima jedete i pijete?” Isus odgovori: “Ne trebaju zdravi liječnika nego bolesni. Nisam došao zvati pravedne nego grešnike na obraćenje!” (Lk 5,31)

Isus je bio dobar. Kad je onaj prvi radnik u Isusovoj prisposobi “Radnici posljednjeg sata” prigovorio što je izjednačen u nagradi s onim posljednjim, Isus odgovara: “Prijatelju, ne činim ti krivo. Nisi li se pogodio sa mnom po denar? Uzmi svoje pa idi! A ja hoću i ovom posljednjemu dati kao i tebi. Nije li mi slobodno činiti sa svojim što hoću? Ili zar je oko tvoje zlo, što sam ja dobar?” (Mt 20,15). Zanimljivo, Luka je tu prisposobu ispustio. A bolje odgovara njegovu Evandjelju nego Matejevu. U ovoj prisposobi Isus želi poručiti: Evo, kako Bog radi. A tako radim i ja. Ako dakle mene napadate, napadate i Boga. Isus opravdava svoj način djelovanja i ponašanja pozivajući se na Božje ponašanje i djelovanje: ljubav Božja prema grešniku koji se kaje i koji se vraća u svoj dom nema granice. Kao što radi Bog, tako radi i njegov Sin. Isus sebi pripisuje onaj način ponašanja prema grešnicima koji ima i njegov Otac. U tome on sebe izjednačuje s Bogom, pa i u toj prisposobi sebe proglašava Sinom Božjim, njegovim predstavnikom na zemlji. (J. Jeremijas, Les paraboles de Jesus, Mapus 1962, str. 137)

Isus sebe prikazuje i službenikom Božjega milosrđa i uzorom ljudskog suosjećanja. Po njegovu uzoru svaki kršćanin

treba postati izvor nježnosti, ljubavi i milosrdnosti prema bližnjima: za kršćanina je to pitanje biti ili ne biti, života i smrti! Taj stav Luka ističe u Isusovu govoru na Ravni:

*“Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan!... Ljubite svoje neprijatelje, dobro činite svojim mrziteljima, blagoslivajte one koji vas proklinju, molite za one koji vas zlostavljaju!... Ako ljubite one koji vas ljube, kakvo li vam uzdarje?...”* (Lk 6.36.27-28.32)

Ovomu okrutnom dužniku koji je svojeg dužnika stavio u zatvor zato što mu nije mogao vratiti dug, dok je u isto vrijeme njemu kralj oprostio sav dug, kralj na kraju izreče osudu: “Slugo opaki, sav sam ti onaj dug oprostio, jer si me zamolio. Nije li trebalo da se i ti smiluješ svome drugu, kao što sam se i ja tebi smilovao?” (Mt 18,33)

U kojoj se mjeri Bog ponaša kao milosrdni otac, najbolje pokazuje Luka u prisposobama o milosrđu:

- a) izgubljena i nađena ovca (Lk 15,3-7),
- b) izgubljena i nađena drahma (15,8-10),
- c) izgubljeni sin odnosno “milosrdni otac”,
- d) milosrdni Samarijanac (10,29-37).

U tim prisposobama pripovjedač naglašava radost nad onim što je bilo izgubljeno a sada ponovno pronađeno:

*“Radujte se sa mnom! Nađoh ovcu svoju izgublenu!”*

*“Radujte se sa mnom! Nađoh drahmu što je bila izgubljena!”*

*“Trebalo se veseliti i radovati, jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, izgubljen i nađe se!”*

### **a) Prisposoba o izgubljenom i nađenoj ovci (Lk 15,3)**

Ta nas prisposoba podsjeća na Hermesa u grčkoj mitologiji: on je prenosio duše u prekogrobni život. Grci su ga crtali kao dobra pastira koji na ramenima nosi ovcu. Kršćanska je ikonografija preuzela taj grčki motiv. I rabinima je taj motiv poznat. (Bonsirven, Textes Rabbiniques, n° 149)

Pastir je radostan: saziva svoje prijatelje i susjede i veli im: “Radujte se sa mnom! Nađoh ovcu svoju izgublenu” (15,6). Značajan je Isusov komentar koji on pridaje

toj prisposobi: "Kažem vam, tako će na nebu biti veća radost zbog jednog obraćena grešnika nego li zbog devedeset i devet pravednika, kojima ne treba obraćenja!" (15,7). Riječi "na nebu" jasno ukazuju na Boga koji se više raduje obraćenju jednog grešnika nego devedeset i devet pravednika kojima obraćenje nije potrebno. Matej je tu prisposobu stavio u ekleziološki okvir (Mt 18,1sl). Radi se o malenima koje ne smijemo sablazniti (18,7) ni prezirati (18,10) i nitko ne smije biti izgubljen (18,14). U Matejevoj redakciji, u Crkvi s izgubljenima (s grešnicima) treba postupati onako kao i s malenima. Matej se vjerojatno u svezi s tom prisposobom ugledao u Ez 34,4-6: nepravedni pastiri u Izraelu.

Ne možemo a da u toj prisposobi ne prepoznamo Isusa u liku dobra pastira:

*"Ja sam pastir dobri*

*i poznajem svoje,*

*i mene poznaju moje,*

*kao što mene poznaje Otac i ja poznajem Oca*

*i život svoj polažem za ovce!"* (Iv 10,14-15)

### **b) Izgubljena i nadena drahma (15,8-10)**

Ta je prisposoba slična prvoj. Razlike su značajne: umjesto muškarca glavnu ulogu ima žena, nije više riječ o pravednicima koji ne trebaju obraćenja nego samo o grešnicima nad čijim se obraćenjem Bog raduje, a svjedoci te radosti su anđeli Božji.

### **c) Milosrdni otac (Lk 15,11-32)**

Prisposobu općenito nazivamo "Izgubljeni sin", a ustvari se radi o "Milosrdnu ocu" odnosno o dva brata.

Mlađi sin zatraži *dio dobara koji ga ide*. Ništa loše. Naprotiv, posve u skladu s rabinskim zakonima (Bonsirven, *Textes Rabbiniques*, n<sup>o</sup> 1830).

On pokupi *sve, i otputova u daleku zemlju*. Za pobožne Židove to je zvučalo strašno, užasno: svatko je težio da doputuje u svoju zemlju, u zemlju otaca, a ovaj otputova u daleku zemlju. Daleka zemlja za Židove je pogansko inozemstvo! Tamo je ubrzo sve spiskao. Nije mu preostalo drugo

nego da u *dalekoj zemlji čuva svinje*. Opet nešto strašno: svinja je bila za Židove nečista životinja. I jeo je istu hranu kao i svinje. Postao je dionik apsolutne nečistoće! Uto počinje razmišljati o svome životu, o svojoj prošlosti, o svome domu, o svome ocu... Odluči vratiti se ocu. I vrati se, i ispovijedi ocu: "Oče! Sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim!" (15,21). Otac se ganu, potrča k njemu, pade mu oko vrata i izljubi ga. Sin nije ni stigao reći sve ono što je prije odlučio reći: "... Primi me kao jednog od svojih najamnika!"

Sin je razvrgnuo zajedništvo sa svojim Ocem, sa svojim domom. Traži od oca da ga primi kao najamnika da može od nečega živjeti. A otac (slika Boga!) je ganut! Proradio je očinski nagon, duh starozavjetne židovske obitelji! U tom očevu ponašanju vrhunska je objava Boga kao milosrdna oca: on je suprisutan u čovjekovu životu, on se od čovjeka ne da odijeliti. Bog je onaj "koji jest s nama" (hebr. *emanu-el*). On je Bog zajedništva i ljubavi!

Otac iskazuje izvanrednu ljubav prema svome sinu, grešniku. Vraća ga u prijašnje stanje člana obitelji: oblači ga u haljinu najljepšu (znak čistoće i milosti). Stavlja mu prsten na ruku (znak sinovstva i pripadnosti obitelji) i obuću na nogu! Priredi veliku gozbu i pozove sve da se zajedno s njime provesele, "jer sin mi ovaj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i nađe se!" (15,24). Riječi "bijaše mrtav i oživje" u skladu su s Pavlovim naukom: "Ali Bog, bogat milosrđem, zbog velike ljubavi kojom nas uzljubi, nas koji bijasmo mrtvi zbog prijestupa oživi zajedno s Kristom!" (Ef 2,5; usp. Rim 6,13). Te riječi zapravo tumače smisao ove prisposobe.

Značajno je ponašanje starijeg sina. Kad sve to vidje, on se rasrdi i ne htjede ući u kuću. Otac tada iziđe i stane ga nagovarati. "Sinko, ti si uvijek sa mnom, i sve moje - tvoje je. No, trebalo se veseliti i radovati, jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, izgubljen i nađe se!" (15,32).

Ova prisposoba, tako poznata, u Luki-noj teologiji ima značajno mjesto. Osim onog značenja koje smo već istakli ona ima

i ekleziološko značenje. Značajno je to da je stariji sin ostao s ocem, a mlađi oputovao u daleku zemlju. Ako se prisjetimo da je u SZ Izrael nazvan "prvorodencem Božjim" (Izl 4,22), onda stariji sin uprisutnjuje Izraela. Mlađi sin koji je otišao u "daleku zemlju", družio se sa svinjama, s bludnicama proždri svoje imanje, uprisutnjuje pogane. Luka ima na pameti dva naroda koji su se u Crkvi izmirili, židovski i poganski. Povlastica pravednih, dakle i svih pobožnih Izraelaca, sastojala se u tome, da su oni uvijek živjeli u zajedništvu s Bogom: njihovo je bilo "posinstvo, i Slava, i Savezi, i zakonodavstvo, i bogoštovlje, i obećanja, njihovi su i oci..." (usp. Rim 9,4)

#### **d) Milosrdni Samarijanac**

Samarijanac je oličenje Isusa Krista. On postupa točno po uputama koje inače Krist daje: Samarijanac vidje izranjena čovjeka, sažali se pa mu pristupi i poveza rane, zalivši ih uljem i vinom... posadi ga na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj (10,33-34). Zakonoznanac kojemu je Isus izgovorio tu prisposobu dobro je shvatio da je Samarijanac, čineći to što je jadnom čovjeku učinio, činio milosrđe: "Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?" Zakonoznanac odgovori: "Onaj koji mu iskaza milosrđe!" (10,36-37).

#### **DRUGE PRISPODOBE I ZGODE ISUSOVA ŽIVOTA**

Ovo je samo nekoliko prisposoba u kojima je ocrtan Isus iz Nazareta kao objavitelj Božjeg milosrđa. Ovima bismo mogli pribrojiti još i neke druge prisposobe i zgode koje također imaju poruku o Božjem milosrđu prema čovjeku.

- a) Poziv Levija (5,31),
- b) Nastupna besjeda (6,27s.37s.),
- c) Uskrisenje sina udovice iz Naina (7,11-17),
- d) Grešnica na farizejevoj gozbi (7,36-50),
- e) Isus nahrani pet tisuća ljudi (9,10-17),
- f) Ozdravljenje zgrbljene žene u subotu (13,10-17),

- g) Farizej i carinik (Lk 18,9-14),
- h) Isus i djeca (18,15-17),
- i) Zakej carinik (19,1-10),
- j) Isus plače nad Jeruzalemom (19,41-44),
- k) Susret sa ženama na Križnom putu (23,26-31),
- l) Dobri razbojnik (23,39-43).

Da imamo više vremena, mogli bismo raščlaniti i ove prisposobe i zgode iz života Isusova i naći poruku o Božjem milosrđu koje Bog iskazuje nama ljudima, grešnima, slabima, udaljenima...

#### **ZAKLJUČAK**

Prva je Crkva shvatila Isusovu poruku o potrebi milosrđa i nježnosti jednih prema drugima. Pavao je tu potrebu naglašavao u više navrata u svojim poslanicama.

"Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista, Otac milosrđa i Bog svake utjehe! On nas tješi u svakoj našoj nevolji da bismo i mi sve koji su u nevolji mogli tješiti onom utjehom kojom nas same tješi Bog!" (2 Kor 1,3-4)

Kološanima i Efežanima preporuča: "Zaodjenite se, dakle - kao izabranici Božji, sveti i ljubljeni - u milosrdno srce, dobrotivost, poniznost, blagost, strpljivost te podnosite jedni druge praštajući, ako tko ima protiv koga kakvu pritužbu!" (Kol 3,12; usp. i Ef 4,32-5,1)

Kršćanin mora biti nasljedovatelj Isusa Krista, on treba imati iste osjećaje kao što su u Isusu Kristu. (Fil 2,1-5)

Kao što je Krist u svemu nama postao sličan, spustio se do nas i iskusio sve naše patnje, tako se trebamo i mi spustiti do naših bližnjih, osobito onih koji trpe, i biti prema njima milosrdni kao što je milosrdan bio Isus Krist prema nama, kao što je Bog milosrdan prema nama, Bog koji nas je spasio zato jer nas je prvi ljubio. Ne iskazivati milosrđe značilo bi da nas spasenje Božje nije dotaklo.

"Napokon, budite svi jednodušni, puni suosjećanja i bratske ljubavi, milosrdni i ponizni!" (1 Pt 3,8).